

Meslek Yüksekokullarında Gerçekleştirilen Acil Uzaktan Öğretim Faaliyetlerinin Değerlendirmesi: Sınırlılıklar ve Çözüm Önerileri¹

Assessment of Emergency Remote Teaching Activities in Vocational Schools: Limitations and Solutions

Sayfa | 244

Bünyami KAYALI , Öğretim Görevlisi Dr., Bayburt Üniversitesi, bunyamikayali@bayburt.edu.tr

Sinan IRMAK , Öğrenci, Akdeniz Üniversitesi, irmak_60@hotmail.com

Geliş tarihi - Received: 25 Aralık 2023
Kabul tarihi - Accepted: 5 Mart 2024
Yayın tarihi - Published: 28 Nisan 2024

¹ Makaledeki veriler TÜBİTAK 2209 A Projesi kapsamında "Meslek Yüksekokullarında Acil Uzaktan Eğitim Çerçevesinin Oluşturulması" başlıklı proje kapsamında elde edilmiştir.
Kayalı, B. ve Irmak, S. (2024). Meslek yüksekokullarında gerçekleştirilen acil uzaktan öğretim faaliyetlerinin değerlendirilmesi: sınırlılıklar ve çözüm önerileri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 244-276.
DOI. 10.51460/baebd.1408763

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (1), 244-276.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (1), 244-276.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Öz. Çalışmanın amacı pandemi dönemi acil uzaktan eğitim faaliyetlerinin değerlendirilerek benzer kriz dönemlerine yönelik mesleki eğitim çerçevesinin oluşturulmasıdır. Çalışmada karma araştırma yöntemlerinden yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında tarama yöntemi, nitel kısmında ise durum çalışması yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma grubu bir devlet üniversitesi bünyesindeki farklı Meslek Yüksekokullarındaki 33 akademisyen ve 106 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma grubu uygun örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Çalışmanın nicel verileri araştırmacı tarafından geliştirilen anketler yardımıyla toplanırken, nitel verileri ise yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Toplanan nicel veriler betimsel analiz araçlarıyla, nitel veriler ise içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgularına göre internet kaynaklı teknik aksaklıklar, fırsat eşitsizliği, canlı derslere katılımın düşük olması ve sürekli düz anlatım yönteminin kullanımı bu süreçte yaşanan olumsuzluklardır. Benzer kriz dönemlerine yönelik mevcut uzaktan eğitim altyapısının iyileştirilmesi, fırsat eşitliğinin sağlanması, canlı derslere yönelik katılımın artırılmasını sağlayacak birtakım düzenlemeler ile sanal ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojilerin derslere entegre edilmesi önerileri sunulmuştur. Yüz yüze yapılamayan staj uygulamalarının sonradan telafi edilmesi, öğrenci projeleri kapsamında veya hibrit şekilde gerçekleştirilmesi gibi çözümlerden bahsedilmiştir. Sonuç olarak mesleki eğitimde kriz dönemlerinde gerçekleştirilecek ders ve staj uygulamalarına yönelik karma yöntemler tercih edilmeli ve uzaktan eğitimin niteliğinin artırılmasına yönelik iyileştirmeler gerçekleştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: “COVID-19 pandemisi”, “mesleki eğitim”, “öğrenci görüşleri”, “akademisyen görüşleri”, “acil uzaktan öğretim”, “acil uzaktan öğretim çerçevesi”.

Abstract. The aim of the study is to evaluate the emergency distance education activities during the pandemic period and to create a vocational education framework for similar crisis periods. Convergent parallel design, one of the mixed research methods, was used in the study. The survey method was preferred in the quantitative part of the study and the case study method was preferred in the qualitative part. The research group consists of 33 academicians and 106 students from different Vocational Schools within a state university. The research group was determined using convenience sampling method. While the quantitative data of the study were collected with the help of questionnaires developed by the researcher, qualitative data were collected with semi-structured interview forms. The collected quantitative data were analyzed with descriptive analysis tools and qualitative data were analyzed with content analysis method. According to the findings, technical problems caused by the internet, inequality of opportunity, low participation in live lessons and the continuous use of the lecture method are the negativities experienced in this process. For similar crisis periods, suggestions were made to improve the existing distance education infrastructure, to ensure equal opportunities, to increase participation in live courses, and to integrate technologies such as virtual and augmented reality into the courses. Solutions such as making up the internship practices that could not be done face-to-face afterwards, realizing them within the scope of student projects or in a hybrid way were mentioned. As a result, mixed methods should be preferred for courses and internship practices to be carried out during crisis periods in vocational education and improvements should be made to increase the quality of distance education.

Keywords: “COVID-19 pandemic”, “vocational education”, “student perspectives”, “academic perspectives”, “emergency remote teaching”, “emergency remote teaching framework”.

Extended Abstract

Introduction. Toplumlar insanlık tarihi boyunca sayısız salgın hastalıkla mücadele etmişlerdir. Kara veba, sars, domuz gribi gibi yaşanan salgınlar genellikle virüs nedenli olup ciddi sayıda ölümlere neden olmuştur. Covid-19 hastalığına sebep olan koronavirüs ise ilk kez Çin'in Wuhan Eyaleti'nde 2019 Aralık ayında saptanmıştır. Hızlı bir şekilde yayılan virüs ulusal sınırları aşarak, milliyeti, eğitim düzeyi, ekonomik düzeyi ya da cinsiyeti ne olursa olsun tüm insanları etkilemiştir (Schleicher, 2020) ve gösterdiği bu etki üzerine 11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir. Tüm dünya pandeminin olumsuz etkileri ile yüz yüze gelirken sosyal hayat, sağlık ve ekonomi alanları başta olmak üzere birçok alanda kaos ve kriz ortamı hâkim olmuştur (Can, 2020).

Teknik ve mesleki eğitimin çeşitli sektörlerinin büyümesi için gerekli nitelikli işgücünün üretilmesi ile koordineli bir sistemin ortaya konması açısından önemli bir süreçtir (Tuncer & Tanaş, 2019). Bununla birlikte son yıllarda sıklıkla yaşanan doğal afetler gelecekte yaşanacak halk sağlığı ve güvenliği endişeleri ile uzaktan eğitimin sürekli hayatımızda olacağını göstermiştir (Samson, 2020). Bu durum ise hem müfredatın çoğu laboratuvar ve staj uygulamalarından oluşan (Al Amin vd., 2021) mesleki eğitim için bir çok zorluğu (Syauqi vd., 2020) hem de geleneksel eğitim anlayışından farklı olarak benzer kriz dönemlerini dikkate alan esnek bir mesleki eğitim modeli ihtiyacını (Bozkurt & Sharma, 2020) işaret etmektedir. Tüm bu durumların varlığına rağmen araştırmacıların büyük bir kısmının pandemi sürecinde gerçekleştirilen mesleki eğitim üzerine odaklanamadıkları (Han vd., 2021) ve mesleki eğitim programlarının benzer krizlerle nasıl başa çıkması gerektiğiyle ilgili literatürün sınırlı olduğu açıkça görülmektedir (Chan, 2021). Pandemi dönemi gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve paydaş görüşlerinin belirlenmesi ise yukarıda ihtiyaç duyulduğu bahsedilen mesleki eğitim modelinin oluşturulması açısından önemli görülmektedir. Bu tür bir çalışma kapsamında elde edilen bulgular eğitim planlayıcısı ve yöneticilere esnek bir mesleki eğitim modeli oluşturma noktasında yol gösterme ve rehberlik etme potansiyeline sahiptir. Bu doğrultuda çalışmada pandemi dönemi gerçekleştirilen acil uzaktan eğitim faaliyetlerinin değerlendirilerek benzer kriz dönemlerine yönelik mesleki eğitim çerçevesinin oluşturulması amaçlanmıştır.

Method. Çalışmada araştırma yöntemi olarak karma araştırma yöntemlerinden yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında tarama yöntemi, nitel kısmında ise durum çalışması yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma grubu bir devlet üniversitesi bünyesindeki farklı Meslek Yüksekokullarındaki 33 akademisyen ve 106 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma grubu uygun örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Ayrıca anket çalışmasına katılanlar içerisinde her bir katılımcı grubu için gönüllülük esasına uygun şekilde 10'ar kişi belirlenerek yarı yapılandırılmış görüşmeler bu kişilerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın nicel verileri araştırmacı tarafından geliştirilen 42 maddelik "AUÖ Uygulamaları Akademisyen Değerlendirme Anketi" ve 44 maddelik "AUÖ Uygulamaları Öğrenci Değerlendirme Anketi" yardımıyla toplanırken, nitel verileri ise onar maddelik yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Toplanan nicel veriler betimsel analiz araçlarından frekans, yüzde tabloları ve ortalama kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın nitel verileri ise içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Results. Çalışmanın bulgularına göre genel olarak internet kaynaklı aksaklıklar yaşanırken benzer kriz dönemlerine yönelik başta internet altyapısı olmak üzere mevcut uzaktan eğitim altyapısının iyileştirilmesi gerektiğini ifade edilmiştir. Öğrencilere yönelik donanım ve internet desteği verilmesi

talep edilmiştir. Yine derslerde kullanılan lisanslı programların lisanslarının öğrencilere sağlanması beklenmektedir. Canlı derslere katılım düşük olduğu ve birtakım düzenlemelerle katılımın artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Canlı derslerde sıklıkla düz anlatım yönteminin tercih edildiği ve benzer kriz dönemlerine yönelik sanal ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojilerin derslere entegre edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yine özellikle artırılmış gerçeklik ya da sanal gerçeklik gibi güncel teknolojilerin derslere entegre edilmesinin mesleki eğitim açısından daha yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca hakkaniyetli sınıf geçmeyi sağlayacak alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve araçlarının kullanılması gerektiği elde edilen bulgular arasındadır. Yine yüz yüze yapılamayan staj uygulamalarıyla ilgili olarak telafi, karma ya da proje kapsamında gerçekleştirilen daha esnek ve faydalı çözümlerden söz edilmiştir.

Discussion and Conclusion. Özellikle öğrencilere yönelik olarak var olan dijital uçurumun ortadan kaldırılmasına yönelik donanım ve internet desteği verilmesi talep edilmiştir. Hüsnüoğlu ve Öztürk'e (2017) göre dijital bölünme nedenleri arasında kişi ya da ülkelerin sosyo-ekonomik düzeyleri ya da telekomünikasyon sektöründeki rekabetin az olması dijital eşitsizliğe neden olan kavramlar arasında yer almaktadır. Yine canlı derslerin süre ve sayısının düzenlenmesi, devam zorunluluğunun aranması gibi yapılacak düzenlemelerin temel amacı ise öğrencilerin derse katılımlarının artırılması yoluyla derslerin niteliğinin artırılmasıdır. Tekedere vd. (2022) ile Canpolat ve Yıldırım (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda da canlı derse yönelik benzer aksaklıkları tespit edilmiş ve bu aksaklıkların giderilmesine yönelik benzer önerilerde bulunulmuştur. Öğrenciler sınıf geçmenin hakkaniyet esaslı gerçekleştirilmesini beklemektedir. Bu bulguların elde edilmesinde uzaktan eğitim kapsamında sınav güvenliğinin sağlanamadığı gerçeği rol almış olabilir. Örneğin Aksoy vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öğrenciler sınav güvenliğini 'hırsızlık' metaforu ile tanımlamışlardır. Bozkurt (2020) ile Hangül ve Çeziktürk (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda ölçme değerlendirme sürecine yönelik bu çalışmayla benzer önerilerde bulunulmuştur. Akademisyen ve öğrenciler tarafından gerçekleştirilemeyen staj uygulamalarına yönelik daha sonraki süreçlerde telafi edilmesi, bir ders kapsamında haftalık görevlerle sürdürülmesi gibi daha etkili çözümler önerilmektedir. Önerilen çözümler içerisinde en dikkat çeken önerisi ise bilimsel proje sayılarının artırılarak staj yapamayan öğrencilerin bu projelerde görev almalarının sağlanması gerektiğidir. Özellikle kriz dönemlerinde yapılamayan uygulama eğitimleri için farklı yaklaşım ve stratejilere ihtiyaç olduğu bilinmektedir (Di Pietro vd., 2020; Flores & Gago, 2020).

Sonuç olarak meslek yüksekokulunda görev yapan akademisyen ve öğrenci görüşleri kapsamında benzer kriz dönemlerinde gerçekleştirilecek ders ve staj uygulamalarına yönelik karma yöntemlerin tercih edilmesi, mevcut uzaktan eğitim altyapısının iyileştirilmesi, öğrenciler arası dijital uçurumun en aza indirilmesi ile canlı ders ve ölçme değerlendirme süreçlerinin niteliğinin artırılması gerekmektedir.

Giriş

İnsanlık tarihi boyunca veba, sars ve domuz gribi gibi ciddi sayıda ölümlere neden olan sayısız salgınla mücadele edilmiştir. İlk kez 2019 yılının aralık ayında Çin'in Wuhan Eyaleti'nde görülen COVID-19 virüsü de dünya çapında hızlı bir şekilde yayılarak ölümcül bir pandemiye neden olmuştur. Tüm dünya pandemisinin olumsuz etkileri ile karşı karşıya kalmış (Schleicher, 2020), başta sağlık ve ekonomi alanları olmak üzere birçok alan ve sosyal hayat bu durumdan olumsuz anlamda etkilenmiştir (Can, 2020).

Eğitim faaliyetleri de pandemiden olumsuz olarak etkilenen alanlar arasında yer almıştır. UNESCO (2020a) tarafından açıklanan verilere göre Nisan 2020 tarihi itibarıyla yaklaşık iki milyar öğrenci ve altmış üç milyon öğretmen bu süreçten etkilenmiştir. Yaklaşık 190 ülkede okullar tamamen bazı ülkelerde ise kısmen veya bölgesel olarak kapatılmıştır (Viner vd., 2020). Salgının olumsuz etkileriyle baş etmek, sosyal mesafe kurallarına bağlı kalarak eğitim faaliyetlerini sürdürmek (Sufian vd, 2020) ve öğrenme kayıplarının en aza indirmek gibi temel amaçlar doğrultusunda birçok ülke başta çevrimiçi eğitim olmak üzere uzaktan eğitime geçiş yapma kararı almışlardır (Mandviwalla vd., 2020). Başlangıçtan itibaren planlanan ve uzaktan gerçekleştirilecek şekilde tasarlanan eğitim faaliyetlerinin aksine savaş, salgın veya doğal afet gibi çıkan kriz durumlarında alışılanın dışında doğaçlama şekilde yürütülen uzaktan eğitim faaliyetleri "acil uzaktan öğretim" (AUÖ) kavramını ortaya çıkarmıştır (Hodges, vd., 2020).

Dünya genelinde AUÖ sürecinde basılı materyaller, televizyon ve radyo yayınları ile çevrimiçi uygulamaların kullanımı sıklıkla tercih edilmiştir (Aydın, 2020). Sürecin daha nitelikli bir şekilde yürütülmesi amacıyla UNESCO (2020b) tarafından uzaktan eğitim uygulama ve araçları tanıtılarak eğitim paydaşlarına rehberlik edilmeye çalışılmıştır. Diğer birçok ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de pandemi tedbirleri kapsamında okullar kapatılarak tüm kademelerde uzaktan eğitime geçilmiştir (Can, 2020). İlk ve ortaöğretim kademeleri çevrimiçi eğitim platformu Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve TRT TV yayınlarıyla eğitim faaliyetleri sürdürmüştür (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2020). Yükseköğretim kurumları ise genel olarak mevcut Öğretim Yönetim Sistemleri (ÖYS) altyapılarıyla birlikte farklı senkron ve asenkron iletişim araçları kullanarak eğitim faaliyetlerini sürdürmüşlerdir (Yavuz vd., 2020).

Sürecin ani ve hızlı bir şekilde gerçekleşmesi (Lie vd., 2020) birçok sorunu beraberinde getirmiştir (Impey, 2020). Başta içerik ve altyapı eksiklikleri (Al Lily vd., 2020) olmak üzere teknolojiye erişim (Bennet vd., 2020), uzaktan eğitim konusunda tecrübesiz öğretmenler (Vegas, 2020) ve ölçme-değerlendirme faaliyetleri (Hodges vd., 2020) kapsamında birçok problemden bahsedilebilir. Mesleki ve teknik eğitim alanı da bu süreçte çok fazla problemin yaşandığı bir alan olmuştur (International Labour Organization [ILO], 2020). Özellikle uygulama derslerinin çevrimiçi olarak verilmeye çalışılması hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin zorlanmasına neden olmuştur (Holmberg, 2005). Genel olarak uzaktan eğitimin mesleki becerileri geliştirme noktasında yetersiz olması (Chan, 2021), öğrencilerin uygulama yapmadan bir üst sınıfa geçmesi (Schleicher, 2020), yüz yüze staj yapılamaması (Han vd., 2020) ve öğretim elemanlarının yeterli uzaktan eğitim tecrübesine sahip olmamaları (Munyi vd., 2021) bu alandaki diğer problemler olmuştur.

Sonuç olarak teknik ve mesleki eğitimin çeşitli sektörlerinin büyümesi için gerekli nitelikli işgücünün üretilmesi ile koordineli bir sistemin ortaya konması açısından önemli bir süreçtir (Tuncer & Tanaş, 2019). Bununla birlikte son yıllarda sıklıkla yaşanan doğal afetler gelecekte yaşanacak halk sağlığı ve güvenliği endişeleri ile uzaktan eğitimin sürekli hayatımızda olacağını göstermiştir (Samson, 2020). Bu durum ise hem müfredatın çoğu laboratuvar ve staj uygulamalarından oluşan (Al Amin vd., 2021) mesleki eğitim için bir çok zorluğu (Syauqi vd., 2020) hem de geleneksel eğitim anlayışından farklı olarak benzer kriz dönemlerini dikkate alan esnek bir mesleki eğitim modeli ihtiyacını (Bozkurt & Sharma, 2020) işaret etmektedir. Tüm bu durumların varlığına rağmen araştırmacıların büyük bir kısmının pandemi sürecinde gerçekleştirilen mesleki eğitim üzerine odaklanamadıkları (Han vd., 2021) ve mesleki eğitim programlarının benzer krizlerle nasıl başa çıkması gerektiğiyle ilgili literatürün sınırlı olduğu açıkça görülmektedir (Chan, 2021). Pandemi dönemi gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve paydaş görüşlerinin belirlenmesi ise yukarıda ihtiyaç duyulduğu bahsedilen mesleki eğitim modelinin oluşturulması açısından önemli görülmektedir. Bu tür bir çalışma kapsamında elde edilen bulgular eğitim planlayıcısı ve yöneticilere esnek bir mesleki eğitim modeli oluşturma noktasında yol gösterme ve rehberlik etme potansiyeline sahiptir. Bu doğrultuda çalışmada pandemi dönemi gerçekleştirilen acil uzaktan eğitim faaliyetlerinin değerlendirilerek benzer kriz dönemlerine yönelik mesleki eğitim çerçevesinin oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma boyunca aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranacaktır:

1. AUÖ dönemi boyunca kullanılan teknolojiler, teknik alt yapı ve teknik destek ile ilgili öğrenci ve akademisyen görüşleri nelerdir?
2. AUÖ'nin niteliğine ilişkin (içerik-materyal, canlı ders, ölçme değerlendirme faaliyetleri ve staj uygulamaları) öğrenci ve akademisyen görüşleri nelerdir?
3. Benzer kriz dönemlerine yönelik öğrenci ve akademisyen önerileri nelerdir?

Yöntem

Makalede araştırma yöntemi

Çalışmada araştırma yöntemi olarak karma araştırma yöntemlerinden yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Karma desenlerde nitel ve nicel veriler bir araya getirilerek sonuçlar oluşturulurken (Creswell, 2009) temel amaç her iki yöntemin avantajlarının bir araya getirilmesidir (Mills & Gay, 2016). Yakınsayan paralel desen ise nitel ve nicel verilerin aynı anda toplanarak elde edilen bulguların birbirlerini doğrulayıp doğrulamadığının kontrol edildiği bir desendir (Creswell vd., 2011). Bu kapsamda araştırmanın nicel kısmında tarama yöntemi (Karasar, 2005) nitel kısmında ise durum çalışması yöntemleri (Merriam, 2013) kullanılmıştır.

Araştırma grubu

Araştırma grubu Türkiye'de bulunan bir devlet üniversitesi bünyesindeki Meslek Yüksekokullarındaki 33 akademisyen ve 106 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma grubu uygun

örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu yöntem zaman ve maliyet gibi sınırlılıklardan dolayı daha kolay ulaşılabilen örneklemin seçimine olanak verdiği için tercih edilmiştir (Büyüköztürk vd., 2018). Ayrıca anket çalışmasına katılanlar içerisinde her bir katılımcı grubu için gönüllülük esasına uygun şekilde 10'ar kişi belirlenerek yarı yapılandırılmış görüşmeler bu kişilerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan akademisyenlere ait demografik bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Akademisyenlere ait demografik veriler

	Erkek	Kadın
Akademisyen	26	7
Unvan	Frekans (n)	
Öğretim Görevlisi	22	
Doktor Öğretim Üyesi	11	
Bölüm	Frekans (n)	
Bilgisayar Teknolojileri	6	
Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri	5	
Görsel-İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı	4	
Elektrik ve Enerji	3	
İş Sağlığı ve Güvenliği	3	
Mülkiyet Koruma ve Güvenliği	3	
Sivil savunma ve itfaiyecilik	3	
Biyomedikal cihaz teknolojisi	2	
Mekatronik	2	
Diğer	2	

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan akademisyenlerin büyük bölümünün erkek olduğu (n=26) görülmektedir. Yine katılımcılar öğretim görevlisi veya doktor öğretim üyesi unvanlarına sahiptirler. Çalışmaya birçok farklı bölümde görev yapan akademisyenler dahil olurken, en çok katılım Bilgisayar Teknolojileri (n=6) ile Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri (n=5) bölümlerinden olmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilere ait demografik bilgiler ise Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Öğrencilere ait demografik veriler

	Erkek	Kadın
Öğrenci	66	40
Bölüm	Frekans (n)	
Bilgisayar Teknolojileri	24	
Sivil savunma ve itfaiyecilik	15	
Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri	14	
Elektrik ve Enerji	13	
Mülkiyet Koruma ve Güvenliği	9	

İş Sağlığı ve Güvenliği	8
Mekatronik	8
Biyomedikal cihaz teknolojisi	6
Görsel-İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı	3
Diğer	6

Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının erkek öğrenci (n=66) olduğu görülmektedir. Çalışmaya en çok katılım Bilgisayar Teknolojileri (n=24), Sivil savunma ve itfaiyecilik (15) ile Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri (n=14) bölümlerinden gerçekleşmiştir.

Veri toplama araçları

Çalışmanın nicel verileri araştırmacı tarafından geliştirilen anketler yardımıyla toplanmıştır. Anketler pandemi dönemi boyunca meslek yüksekokullarında yürütülen AUÖ faaliyetlerinin değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmiştir. Öğrenci ve akademisyenler için iki farklı anket formu hazırlanmıştır. 5'li likert tipi olarak hazırlanana form üzerindeki her bir madde için “Kesinlikle katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” seçenekleri birlikte verilmiştir. Anketler katılımcılara gönüllülük esasına uygun olarak internet üzerinden çevrimiçi olarak Google Forms ile uygulanmıştır.

Araştırma kapsamında akademisyenlere yönelik 42 maddelik “AUÖ Uygulamaları Akademisyen Değerlendirme Anketi” uygulanmıştır. Anket formu demografik soruların yer aldığı ve sürecin değerlendirildiği iki bölümden oluşmaktadır. Süreç değerlendirmesi araştırma sorularına paralel olarak belirlenen teknik destek ve teknik alt yapı; çevrimiçi dersler, içerik ve materyal kullanımı, ölçme-değerlendirme uygulamaları; staj uygulamaları ile genel değerlendirme başlıklarını içermektedir.

Araştırma kapsamında kullanılan bir diğer anket ise öğrencilere yönelik geliştirilen 44 maddelik “AUÖ Uygulamaları Öğrenci Değerlendirme Anketi” olmuştur. Akademisyen anketinde olduğu gibi öğrenci anketi de demografik soruların yer aldığı ve sürecin değerlendirildiği iki bölümden oluşmaktadır. Süreç değerlendirmesi kapsamında akademisyen anketinde yer alan aynı boyutlar kullanılmıştır.

Çalışmanın nitel verileri ise araştırmacı tarafından akademisyenler ve öğrenciler için geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Görüşmeler katılımcıların uygunluk durumuna göre yüz yüze ya da internet üzerinden Zoom uygulaması yardımıyla çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Veri kaybını önlemek amacıyla katılımcıların izni dahilinde görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Çalışma kapsamında hem nitel veriler hem de nicel veriler 2023 yılı mart ve nisan aylarında toplanmıştır.

Veri analizi

Çalışmanın nicel verileri betimsel analiz araçlarından frekans, yüzde ve ortalama kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler SPSS programı yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın nitel veriler ise içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Metinlerin düzenlenmesinde, sınıflandırılmasında, karşılaştırılmasında ve metinlerden sonuçlar oluşturulmasında etkili bir yöntem (Yıldırım & Şimşek, 2008) olan içerik analizi görüşme ve gözlemlerle elde edilen verilerin analizinde sıkça tercih edilen bir analiz yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2018). Bu süreçlerde cevap aranan araştırma soruları ile örneklem, veri toplama aracı ve kullanılacak veri analiz yöntemleri aşağıda Tablo 3' de bir arada verilmiştir.

Tablo 3.

Araştırma yöntemi özeti

Araştırma Sorusu	Örneklem	Veri Toplama Aracı	Veri Analizi
AUÖ dönemi boyunca kullanılan teknolojiler, teknik alt yapı ve teknik destek ile ilgili öğrenci ve akademisyen görüşleri nelerdir?	106 öğrenci 33 akademisyen 10 öğrenci 10 akademisyen	Anket Formu Görüşme Formu	Betimsel Analiz İçerik Analizi
AUÖ'in niteliğine ilişkin (içerik-materyal, canlı ders, ölçme değerlendirme faaliyetleri, staj, uygulama dersleri) öğrenci ve akademisyen görüşleri nelerdir?	106 öğrenci 33 akademisyen 10 öğrenci 10 akademisyen	Anket Formu Görüşme Formu	Betimsel Analiz İçerik Analizi
Benzer kriz dönemlerine yönelik öğrenci ve akademisyen önerileri nelerdir?	106 öğrenci 33 akademisyen 10 öğrenci 10 akademisyen	Anket Formu Görüşme Formu	Betimsel Analiz İçerik Analizi

Tablo 3 incelendiğinde her üç araştırma sorusu için hem anket hem de görüşme formlarıyla verilerin toplandığı görülmektedir. Yine anketlere katılımcıların tamamı katılırken görüşmelere sadece 10'ar kişi katılmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında meslek yüksekokullarında gerçekleştirilen AUÖ uygulamalarının değerlendirilmesi ve benzer süreçlere yönelik önerilerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen veriler analiz edilmiş ve ortaya çıkan bulgular bu bölümde araştırma sorularına paralel bir şekilde sunulmuştur.

Akademisyen görüş ve önerilerine ait bulgular

AUÖ uygulamalarının değerlendirilmesi ile benzer süreçlere yönelik önerilerin belirlenmesine ilişkin akademisyenlerle gerçekleştirilen anket ve görüşmelerden elde edilen nitel ve nicel bulgular bu başlık altında verilmiştir.

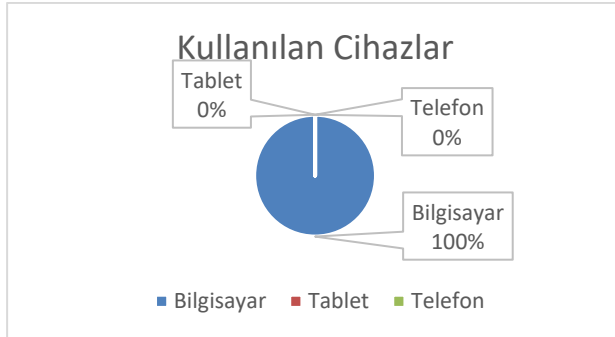
Sayfa | 253

Kullanılan teknolojiler, teknik alt yapı ve teknik destek ile ilgili bulgular

Meslek yüksekokullarında gerçekleştirilen AUÖ uygulamaları kapsamında kullanılan teknolojiler, teknik alt yapı ve teknik destek ile ilgili akademisyenlerden toplanan nitel ve nicel veriler aşağıda iki başlık halinde verilmiştir.

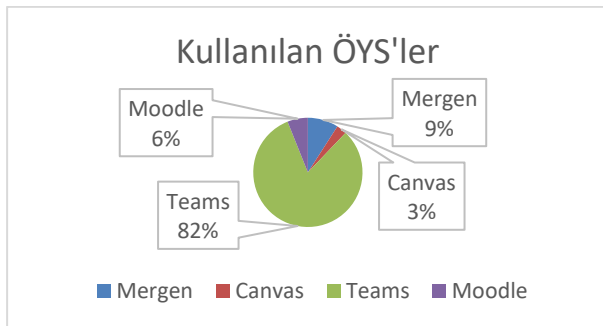
Görüşme formlarından elde edilen verilerin analizi

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerde akademisyenlere AUÖ faaliyetleri kapsamında kullandıkları teknolojileri belirlemeye yönelik sorular yöneltilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak dersleri hangi teknolojik araç kullanarak yürüttükleri sorulmuş ve elde edilen bulgular Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Kullanılan teknolojik cihazlar

Şekil 1'e göre katılımcıların tamamı bu süreçte derslerini bilgisayar kullanarak devam ettirmişlerdir. Bununla birlikte akademisyenlerin AUÖ süreçlerinde kullandıkları ÖYS'ler sorulmuş ve elde edilen bulgular Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Kullanılan ÖYS'ler

Şekil 2'ye göre AUÖ süreçlerinde akademisyenlerin büyük bir bölümü Microsoft Teams (n=27) ve Mergen (n=3) ÖYS'lerini kullanmışlardır. Akademisyenlerin bu süreçlerde yaşadıkları teknik aksaklıklarla ilgili bulgular Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4.
Akademisyenlerin yaşadıkları teknik aksaklıklar

Kategori	Kod	Frekans (n)
Sağlıksız İnternet Bağlantısı	İnternet bağlantısının kesilmesi	6
	İnternet kaynaklı ses ve görüntü kesilmesi	5
	Derslerin zaman zaman kaydedilememesi	3
ÖYS Kaynaklı	Kulaklık ve mikrofonun aktif hale getirilememesi	3
	Zaman zaman ekran paylaşımının yapılamaması	2
	Video içeriklerin sesinin öğrenciyle paylaşılabilmesi	1
Teknik Bilgi Eksikliği	Uygulama yükleyememe	2

Tablo 4 incelendiğinde AUÖ süreçlerinde yaşanan teknik aksaklıklar kapsamında yedi kod ve üç kategori elde edilmiştir. Bu süreçte en sık yaşanan teknik aksaklıklar internet bağlantısı kaynaklı bağlantı kesintileri (n=6) ile ses ve görüntü kesintileri (n=5) olmuştur. Yine ÖYS kaynaklı derslerin zaman zaman kaydedilememesi (n=3) ile kulaklık ve mikrofonun aktif hale gelmemesi sık yaşanan diğer teknik aksaklıklar arasındadır. Akademisyenlerin yaşadıkları teknik aksaklıkları nasıl çözdüklerine yönelik elde edilen bulgular Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5.
Akademisyenlerin teknik aksaklıkları çözme yöntemleri

Kod	Frekans (n)
İnternet üzerinden araştırarak	6
Üniversite teknik destek ekibinden	4
Deneme yanılma yoluyla	3
Akademisyen arkadaşlardan yardım alarak	1

Tablo 5 incelendiğinde AUÖ süreçlerinde yaşanan teknik aksaklıkların çözümünde akademisyenler daha çok bireysel sorumluluk aldıkları görülmektedir. Aksaklıklar genel olarak internet üzerinde araştırılarak (n=6), üniversite teknik destek ekibinden yardım alınarak (n=4) ya da deneme yanılma yoluyla (n=3) çözülmeye çalışılmıştır.

Anket formlarından elde edilen verilerin analizi

Akademisyenlerle gerçekleştirilen anket çalışması kapsamında, AUÖ dönemlerinde kullanılan teknolojik uygulamalar, teknik altyapı ve teknik destek ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Akademisyenlerin bu sorulara verdiği cevaplara ait yüzdelik değerler ve madde ortalamaları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.

Teknik konularla ilgili anket maddelerine verilen cevaplar (Akademisyen)

Madde	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	Ort.
Öğrenme Yönetim Sistemi (ÖYS) uygun bir ders ortamı sağlar.	3%	39%	3%	48%	6%	3,15
ÖYS ihtiyaç duyduğum tüm araçlara sahiptir.	3%	27%	15%	42%	12%	3,33
ÖYS'nin kullanımı kolaydır.	12%	9%	18%	55%	12%	3,64
ÖYS'yi kullanmadan önce bazı şeyleri öğrenmem gerekir.	0%	21%	24%	45%	9%	3,42
ÖYS ile ilgili her türlü bilgiye üniversite sayfasından ulaşabilirim.	0%	15%	15%	55%	15%	3,70
Ders anlatımı noktasında teknolojik araçların (tablet, bilgisayar, akıllı telefon vb.) kullanımına yönelik kendimi yeterli hissedirim.	3%	6%	18%	48%	24%	3,85
Süreç içerisinde internetle ilgili bağlantı sorunları yaşanabilir.	3%	6%	0%	58%	33%	4,12
Yaşadığım teknik problemleri kendi başıma çözebilirim.	0%	12%	30%	45%	12%	3,58
Üniversite ihtiyaç duyduğum teknik desteği sağlar.	6%	15%	15%	48%	15%	3,52
Kullandığım donanımın teknik özellikleri ile ilgili sorunlar yaşarım.	6%	39%	12%	36%	6%	2,97
Kamera, mikrofon vb. donanımların eksikliğini hissedirim.	15%	42%	18%	24%	0%	2,52

Tablo 6 incelendiğinde verilen cevapların birçoğunun kararsızlıkla katılma seçenekleri arasında yer aldığı görülmektedir. Bu yüzden özellikle olumlu olarak değerlendirilen maddelerin ortalamalarının uç noktalarda yığılmadığının bilinmesi bulguların değerlendirilmesi açısından daha sağlıklı olacaktır. Akademisyenlerin sıklıkla internet bağlantısı problemi yaşadıkları ($\bar{x}=4,12$) ve çok fazla fiziksel donanım ihtiyacı duymadıkları ($\bar{x}=2,52$) görülmektedir. Yine uzaktan eğitim kapsamında ders verebilecek düzeyde teknik yeterliliklere sahip olduklarını düşündükleri ($\bar{x}=3,85$) söylenebilir. Akademisyenlerin bu süreçte yaşadıkları problemleri genel olarak kendi başlarına çözmeye çalıştıkları ($\bar{x}=3,58$) ve üniversitelerin gerekli teknik desteği sağladığı ($\bar{x}=3,52$) ifade edilebilir.

ÖYS'ler ile ilgili olarak üniversitenin gerekli bilgilendirmeyi yaptığı ($\bar{x}=3,70$) ve kullanımlarının kolay olduğu ($\bar{x}=3,64$) belirtilmiştir. ÖYS'lerin uygun bir ders ortamı sağladığı ($\bar{x}=3,15$) ve ihtiyaç duyulan tüm araçlara sahip olduğu ($\bar{x}=3,33$) noktasında akademisyen görüşlerinin kararsız seçeneğine yakın sıralandığı görülmektedir.

AUÖ'ün niteliğine ilişkin bulgular

Kriz dönemi gerçekleştirilen AUÖ uygulamaları kapsamında içerik-materyal, canlı ders, ölçme değerlendirme faaliyetleri, staj, uygulama dersleri gibi uzaktan öğretimin niteliğine ilişkin akademisyen görüşleri bu bölümde verilmiştir.

Sayfa | 256

Görüşme formlarından elde edilen verilerin analizi

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerde akademisyenlere AUÖ'ün niteliğine yönelik sorular yöneltilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak AUÖ sürecinde tercih edilen içerik ve materyal türlerine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7.

Kullanılan içerik ve materyal türleri

Kategori	Kod	Frekans (n)
Yazılı	Slayt	10
	Kitap, Ders Notu	10
Görsel ve İşitsel	Ekran paylaşımı üzerinden gösterim	6
	Video	4
	Animasyon	3
Benzetimsel	Simülasyon	4
	Sanal Laboratuvar ve Müze	2

Tablo 7'ye göre tercih edilen içerik ve materyaller kapsamında yedi kod ve üç kategori elde edilmiştir. Akademisyenler bu süreçlerde yazılı, görsel ve işitsel ile benzetimsel materyalleri tercih etmişlerdir. Akademisyenler tarafından en çok tercih edilen materyaller ise Slayt (n=10), kitap-ders notu (n=10) ve ekran paylaşımı üzerinden gösterimler (n=6) olmuştur. Görüşmeler kapsamında akademisyenlere kriz dönemlerinde gerçekleştirilen canlı derslere yönelik görüşleri de sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8.

Canlı derslere yönelik akademisyen görüşleri

Tema	Kategori	Kod	Frekans (n)
Olumsuz	İletişim Yöntemi	Etkileşim eksikliği	7
		Motivasyon eksikliği	5
	Yöntemsel	Düşük Katılım	8
		Sınırlı yöntem (Uygulamalı dersler açısından)	5
		Üniversitenin belirlediği uzun ders süreleri	2
		Ders kayıtlarının istenmesi	1
		İnternet kesintisi	6
	Teknik Aksaklıklar	Ses kesintileri	5

		Teknoloji kullanım yeterliliğinin olmaması	2
Olumlu	Devamlılık	Kriz dönemlerinin olumsuz etkileriyle başa çıkma	5
		Eğitimin devamlılığı	5
	Kişisel Gelişim	Teknolojik yeterlilik kazanma	4
		Pedagojik yeterlilik kazanma	3
	Esneklik	Her ortamdan derse katılabilme	6
		Zamandan Tasarruf	4

Tablo 8 incelendiğinde canlı derslere yönelik akademisyen görüşleri kapsamında iki tema altında toplamda altı kategori ve 15 kodun elde edildiği görülmektedir. İletişim yöntemi, bazı yöntemsel durumlar ile teknik aksaklıklar akademisyenlerin olumsuz görüşlerinin temelini oluşturmaktadır. Canlı dersler katılımın az olması (n=8), etkileşim (n=7) ve motivasyon eksikliği (n=5) akademisyenlerin en çok olumsuz görüş belirttiği durumlar olmuştur.

Olumlu görüşler kapsamında ise canlı derslerin devamlılık, esneklik ve kişisel gelişime katkı noktasında katkılarının olduğu ifade edilmiştir. Her ortamdan derse katılabilme (n=6), kriz dönemlerinin olumsuz etkisiyle başa çıkma (n=5) ve eğitim faaliyetlerinin devam ettirilmesi bu bölümün en çok ifade edilen maddeleri olmuştur. Görüşmelerde söz konusu süreçlerde hangi tür ölçme değerlendirme araç ve yöntemlerin kullanıldığına yönelik sorularda yer almış olup bu kapsamda elde edilen bulgular Tablo 9' da verilmiştir.

Tablo 9.

Kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemleri

Kategori	Kod	Frekans (n)
Alternatif Yöntemler	Uygulama Ödevleri	7
	Derse Katılım	4
	Dersle ilgili belirlenen kurslardan sertifika almak	1
Geleneksel Yöntemler	Online test-deneme sınavları	8
	Açık uçlu sınavlar	5
	Kısa Mülakat	3

Tablo 9'a göre kriz dönemlerinde alternatif ve geleneksel ölçme değerlendirme yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Akademisyenlerin bu süreçte en çok tercih ettikleri yöntemler online testler (n=8), uygulama ödevleri ile açık uçlu sınavlar (n=5) olmuştur. Yine tablo göz önüne alındığında akademisyenlerin AUÖ süreçlerinde daha çok geleneksel yöntemleri tercih etme eğiliminde oldukları söylenebilir. Pandemi ve deprem gibi kriz dönemlerinde öğrencilerin yüz yüze gerçekleştirilemeyen staj uygulamalarına yönelik akademisyen görüşleri Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10.

Stajlara yönelik akademisyen görüşleri

Kod	Frekans (n)
Staj kapsamında getirilen ödevlerin içeriği kapsamlı ve yeterli değil.	6
Proje ödevleri staj kazanımlarını kazandırmaktan uzak.	6
Ödevler yüz yüze staj görmeyen öğrencilerin özgüvenlerini olumsuz etkilemektedir.	4
Proje ödevleri doğru şekilde yapılandırılırsa stajdan beklentiler karşılanabilir.	3
Proje ödevleri döneme yayılarak haftalık takip edilirse stajdan daha faydalı olmaktadır.	2
Ödevler öğrenciler tarafından ciddiye alınmamaktadır.	2
Öğrenciler başkalarına yaptırdıkları ödevleri sunmaktadır.	2

Tablo 10'a göre söz konusu dönemlerde yüz yüze sınav imkânı bulamayan öğrencilere yönelik staj kapsamında verilen proje ödevlerinin içeriğinin kapsamlı ve yeterli olmadığı (n=6) ve yüz yüze stajın kazanımlarını kazandırmaktan uzak olduğu (n=6) görüşleri akademisyenler arasında hâkim durumdadır. Genel olarak staj yerine verilen proje ödevlerine karşı olumsuz görüşler ağırlıklı iken bazı akademisyenler ödevlerin doğru yapılandırılması (n=3) ya da haftalık takip edilmesi (n=2) durumlarında ödevlerin staj uygulamaları kadar faydalı olacağını düşünmektedirler.

Anket formlarından elde edilen verilerin analizi

Akademisyenlerle gerçekleştirilen anket çalışması kapsamında, AUÖ faaliyetlerinin niteliği ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu sorulara verdiği cevaplara ait yüzdeler ve madde ortalamaları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11.

Uzaktan eğitimin niteliğiyle ilgili anket maddelerine verilen cevaplar (Akademisyenler)

Madde	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	Ort.
Canlı derslere giren öğrenci sayısı düşüktür.	0%	12%	6%	36%	45%	4,15
Canlı ders süreleri yeterlidir.	12%	9%	3%	52%	24%	3,67
Canlı derslerde sadece aktif öğrencilerle değil tüm öğrencilerle iletişim kurabilirim.	3%	39%	18%	27%	12%	3,06
Canlı derslerin verimli olduğunu düşünüyorum.	24%	30%	36%	9%	0%	2,30
Canlı derslerde yeteri kadar belge ve masaüstü paylaşımı yaparım.	0%	3%	6%	58%	33%	4,21
Canlı içi derslerde kullandığım sunu ve görseller net ve okunabilir.	3%	0%	3%	58%	36%	4,24
Canlı derslerde öğrencileri derse katılmaları için teşvik ederim.	0%	6%	3%	70%	21%	4,06
Canlı derslerde etkileşim eksikliği hissedirim.	3%	9%	0%	48%	39%	4,12
Sunulan içerikler güncel ve yeterlidir.	3%	0%	3%	61%	33%	4,21

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (1), 244-276.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (1), 244-276.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Sunulan öğretimsel materyallerdeki çoklu ortam öğeleri (grafik, metin, animasyonlar, video vb.) konuya uygun olarak hazırlanmıştır.	3%	0%	3%	58%	36%	4,24
Kullanılan içeriklerin kapsamı öğrenmeyi sağlayacak yeterliliktedir.	0%	6%	9%	61%	24%	4,03
Materyallerde sunulan olaylar ve durumlar öğrencilerin bilişsel seviyelerine uygundur.	0%	6%	18%	64%	12%	3,82
Uzaktan eğitim uygulamalı dersler için uygundur.	36%	27%	21%	12%	3%	2,18
Çevrimiçi ölçme değerlendirme faaliyetleri amacına uygun şekilde gerçekleştirilir.	6%	24%	24%	30%	15%	3,24
Çevrimiçi olarak yapılan sınavların güvenilirliği yüksektir.	42%	39%	15%	3%	0%	1,79
Ölçme değerlendirme faaliyetlerinde ödevlerin kullanılmasını tercih ederim.	6%	24%	39%	27%	3%	2,97
Yüz yüze staj imkanının olmadığı durumlarda öğrencilere verilen proje ödevleri mesleki yeterlilikleri kazandırabilecek yeterliliktedir.	21%	27%	27%	24%	0%	2,55
Verilen proje ödevleri yüz yüze gerçekleştirilen stajlar kadar verimlidir.	24%	45%	21%	6%	3%	2,18

Tablo 11'e göre akademisyenler canlı derslerin verimliği olmadığını ($\bar{x}=2,30$), etkileşim eksikliğinin yaşandığını ($\bar{x}=4,12$) ve katılımın düşük olduğunu ($\bar{x}=4,15$) düşünmektedirler. Canlı derslerde öğrencilerin tamamıyla iletişim kurma noktasında ise akademisyenler kararsızlık yaşamaktadırlar ($\bar{x}=3,06$). Yine akademisyenler canlı ders kapsamında yeteri kadar belge ve masaüstü paylaşımı yapabildikleri ($\bar{x}=4,21$), paylaşılan sunum ile belgelerin net okunabilir olduğu ($\bar{x}=4,24$) ve derse katılım için öğrencileri teşvik edebildikleri ($\bar{x}=4,06$) görülmektedir.

Canlı derslerde kullanılan içerik ve materyallerin güncel ve yeterli olduğu ($\bar{x}=4,21$), öğretimsel materyallerdeki çoklu ortam öğeleri konuya uygun olarak hazırlandığı ($\bar{x}=4,24$), içeriklerin öğrenmeyi sağlayacak yeterlilikte olduğu ($\bar{x}=4,03$) ve materyallerde sunulan olaylar ve durumlar öğrencilerin bilişsel seviyelerine uygun olduğu ($\bar{x}=3,82$) yönünde akademisyen görüşleri mevcuttur.

Çevrimiçi olarak yapılan ölçme değerlendirme faaliyetlerine yönelik, faaliyetlerin amacına uygun şekilde gerçekleştirilmesi ($\bar{x}=2,97$) noktasında kararsız kalan akademisyenler kesinlikle online sınavların güvenilirliğinin düşük olduğuna ($\bar{x}=1,79$) inanmaktadır. Ayrıca bu son madde bölüm içerisinde ortalaması en düşük madde olarak göze çarpmaktadır. Yine akademisyenler uygulamalı derslerin uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmesinin uygun olmadığını ($\bar{x}=2,18$) düşünmektedirler. Bu durum yüz yüze yapılamayan staj uygulamaları kapsamında da göze çarpmaktadır. Staj uygulaması yerine verilen projelerin mesleki yeterlilik kazandırmadığı ($\bar{x}=2,55$) ve ödevlerin stajlar kadar verimli olmadığı ($\bar{x}=2,18$) görüşü akademisyenler arasında hâkim olduğu görülmektedir.

Benzer kriz dönemlerine yönelik öneriler ile ilgili bulgular

Kriz dönemlerinde gerçekleştirilen AUÖ uygulamalarının genel olarak değerlendirilmesi ve benzer süreçlere yönelik öneriler ile ilgili öğrenci görüşleri bu bölümde verilmiştir.

Sayfa | 260

Görüşme formlarından elde edilen verilerin analizi

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerde AUÖ dönemi gerçekleştirilen faaliyetleri değerlendirmek ve benzer kriz dönemlerine yönelik önerilerini belirlemek amacıyla akademisyenlere bazı sorular yöneltilmiştir. İlk olarak akademisyenlerin AUÖ süreçlerine yönelik değerlendirmelerini içeren bulgular Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12.
Akademisyenlerin AUÖ’e yönelik değerlendirmeleri

Kategori	Kod	Frekans (n)
Olumlu	Başarılı	2
	Kısmen Başarılı	3
Olumsuz	Verimsiz	2
	Başarısız	2
	Zaman Kaybı	1

Tablo 12’ye göre kriz dönemlerinde gerçekleştirilen AUÖ faaliyetlerine yönelik akademisyenlerin bir kısmı olumlu bir kısmı ise olumsuz görüşlere sahiptir. Olumlu görüşe sahip akademisyenler süreci başarılı (n=2) ve kısmen başarılı (n=3) olarak değerlendirmektedirler. Olumsuz görüşe sahip akademisyenler ise verimsiz (n=2), başarısız (n=2) ve zaman kaybı (n=1) olarak değerlendirmişlerdir. Benzer kriz dönemlerine yönelik akademisyenler tarafından getirilen öneriler Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13.
Benzer kriz dönemlerine yönelik akademisyen görüşleri

Kategori	Kod	Frekans (n)
Fırsat eşitliği	İnternet desteği	6
	Donanım desteği	5
İyileştirme	Teknik destek birimi	6
	Altyapı iyileştirme	6
	Lisanslı yazılım	3
	Ders kayıt stüdyolarının oluşturulması	3
	İçerik ve materyal havuzu	2
	Uzaktan eğitime yönelik eğitim	2
Canlı Ders	Teknoloji kullanımına yönelik eğitim	1
	Devamsızlık değerlendirilmeli	5

	Sınıf kontrolüne yönelik önlemler	4
	Ülkemizde alanında öncü akademisyenlerin ders vermesi	3
	Ders sürelerinin düzenlenmesi	2
Ölçme	Sürece uygun ölçme araçlarının temin edilmesi	7
Değerlendirme	Alternatif ölçme yöntemlerine yönelik eğitim verilmesi	3
	Stajların bu dönemlerde ders olarak haftalık gerçekleştirilmesi	5
Staj	Okula gerekli araçların temin edilerek staj ortamlarının oluşturulması	3
	Staj yerine BAP ve TÜBİTAK benzeri projeler yapılması	2

Tablo 13 incelendiğinde benzer kriz dönemlerine yönelik akademisyen önerileri kapsamında beş kategori ve 17 kod elde edildiği görülmektedir. Akademisyenler fırsat eşitsizliğinin sağlanması, mevcut sistemin iyileştirilmesi, canlı dersler, ölçme değerlendirme ve staj konularında önerilerde bulunmuşlardır. Akademisyenler tarafından en çok vurgulanan öneriler sürece uygun ölçme araçlarının temin edilmesi (n=7), internet desteği (n=6), teknik destek birimlerinin oluşturulması (n=6) ve altyapı iyileştirmesi (n=6) olmuştur.

Anket formlarından elde edilen verilerin analizi

Akademisyenlerle gerçekleştirilen anket çalışması kapsamında, AUÖ döneminin genel bir değerlendirmesini yapmalarına yönelik sorulara yer verilmiştir. Akademisyenlerin bu sorulara verdiği cevaplara ait frekans, yüzdelik değerler ve madde ortalamaları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14.

Uzaktan eğitimin değerlendirilmesine yönelik anket maddelerine verilen cevaplar (Akademisyen)

Madde	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	Ort.
Uzaktan eğitim yararlıdır.	0%	36%	39%	21%	3%	2,91
Uzaktan eğitim yüz yüze eğitim kadar etkilidir.	27%	52%	12%	9%	0%	2,03
Normal dönemlerde uzaktan eğitim faaliyetleri devam ettirilmelidir.	18%	42%	18%	9%	12%	2,55

Tablo 14'e göre akademisyenler uzaktan eğitim faaliyetlerinin yararlı olduğu ($\bar{x}=2,91$) noktasında kararsız görüşlere sahiptirler. Uzaktan eğitimin etkinliği ($\bar{x}=2,03$) noktasında ise akademisyen cevapları katılmama seçeneği etrafında yığılmıştır. Yine normal dönemlerde uzaktan eğitim faaliyetlerinin devam ettirilmesi ($\bar{x}=2,55$) görüşü akademisyenler tarafından kabul görmediği ifade edilebilir.

Öğrenci görüş ve önerilerine ait bulgular

AUÖ uygulamalarının değerlendirilmesine yönelik öğrencilerle gerçekleştirilen anket ve görüşmelerden elde edilen nitel ve nicel bulgular bu başlık altında araştırma sorularına paralel şekilde verilmiştir.

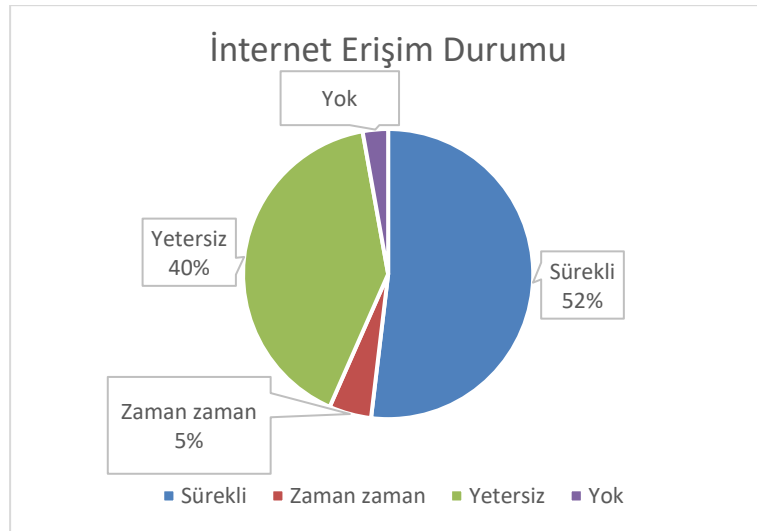
Kullanılan teknolojiler, teknik alt yapı ve teknik destek ile ilgili bulgular

Kriz dönemlerinde gerçekleştirilen AUÖ uygulamaları kapsamında kullanılan teknolojiler, teknik alt yapı ve teknik destek ile ilgili öğrenci görüşleri bu bölümde verilmiştir.

Sayfa | 262

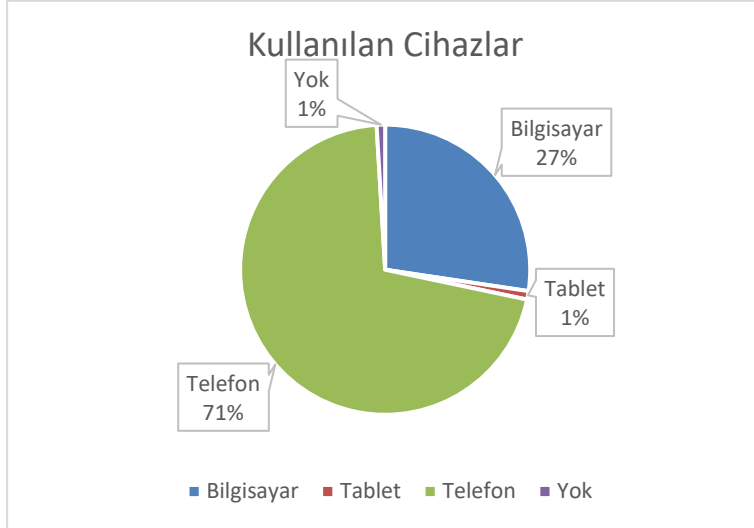
Görüşme formlarından elde edilen verilerin analizi

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerde öğrencilere bu süreçte kullanılan teknolojik uygulamalar, teknik altyapı ve teknik destek ile ilgili sorular yöneltilmiştir. İlk olarak öğrencilerin internet erişimlerine yönelik elde edilen bulgular Şekil 3’de gösterilmiştir.

Şekil 3. İnternet erişim durumu

Şekil 3’e göre öğrencilerin yaklaşık yarısının (%52) bu süreçte sürekli internet bağlantısına sahip olduğu görülmektedir. Bunun dışında internet erişimi yetersiz olan öğrencilerin oranı %40’tır. Öğrencilerin kriz dönemlerinde uzaktan eğitime hangi cihazlarla katıldıklarına ilişkin bulgular Şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4. Kullanılan cihazlar

Şekil 4 incelendiğinde öğrencilerin %71'i akıllı telefonlarla, %27'si bilgisayarla ve %1'i tabletle uzaktan eğitim faaliyetlerine katılmışlardır. Yine öğrencilerin %1'inin sürece katılacak teknolojik cihazının olmadığı görülmektedir. Kriz dönemlerinde gerçekleştirilen AUÖ faaliyetleri kapsamında öğrencilerin yaşadıkları teknik aksaklıklar öğrencilere sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15.
Öğrencilerin yaşadıkları teknik aksaklıklar

Kategori	Kod	Frekans
İnternet Bağlantısı Kaynaklı	İnternet bağlantısının kesilmesi	5
	İnternet kaynaklı ses ve görüntü kesilmesi	4
	Yetersiz Kota	4
Donanım Kaynaklı	Lisanslı yazılım eksikliği	6
	Donanım eksikliği	3
	Uygulamaların yüklenememesi	2

Tablo 15'e göre öğrenciler bu süreçlerde en çok internet kaynaklı ve donanım kaynaklı teknik sorun yaşamışlardır. İnternet bağlantısının kesilmesi (n=5), ses ve görüntü kesintileri (n=4) ile yetersiz internet kotası (n=4) internet bağlantısı kaynaklı yaşanan teknik sorunlardır. Lisanslı yazılım eksikliği (n=6), donanım ihtiyacı (n=3) ve uygulamalarının yüklenememesi (n=2) ise donanım kaynaklı yaşanan teknik sorunlardır. Yine görüşmeler kapsamında öğrencilere yaşanan bu teknik sorunları nasıl çözdükleri sorulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16.
Öğrencilerin teknik aksaklıkları çözme yöntemleri

Kod	Frekans
İnternet üzerinden araştırarak	5
Özellikle internet kaynaklı arızalara müdahale olanağım yoktu	4
Deneme yanılma yoluyla	3
Arkadaşlarımdan yardım alarak	2
Üniversite teknik destek ekibinden	2

Tablo 16 incelendiğinde öğrencilerin AUÖ sürecinde karşılaştıkları teknik aksakların çözümüne ilişkin beş farklı çözüm yolu geliştirdikleri görülmektedir. Öğrenciler yaşadıkları teknik sorunları çoğunlukla internet üzerinden araştırarak (n=5) ve deneme yanılma yoluyla (n=3) çözmeye çalışmışlardır. Arkadaşlarından yardım isteme (n=2) ve üniversite tarafından oluşturulan teknik destek ekibinden yardım alma (n=2) davranışları ise en az başvurulan çözüm yolu olmuştur. Bunların dışında özellikle internet kaynaklı sorunların çözümünde öğrencilerin yarısına yakını (n=4) herhangi bir girişimde bulunmamışlardır.

Anket formlarından elde edilen verilerin analizi

Öğrencilerle gerçekleştirilen anket çalışması kapsamında, AUÖ dönemlerinde kullanılan teknolojik uygulamalar, teknik altyapı ve teknik destek ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu sorulara verdiği cevaplara ait frekans, yüzdelik değerler ve madde ortalamaları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17.
Teknik konulara yönelik anket maddelerine verilen cevaplar (Öğrenci)

Madde	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	Ort.
Öğrenme Yönetim Sistemi (ÖYS) uygun bir ders ortamı sağlar.	19%	12%	25%	34%	9%	3,03
ÖYS'nin kullanımı kolaydır.	9%	15%	25%	38%	12%	3,28
ÖYS'yi kullanmadan önce bazı şeyleri öğrenmem gerekir.	7%	29%	30%	29%	5%	2,96
Teknolojik araçların (tablet, bilgisayar, akıllı telefon vb.) kullanımına yönelik kendimi yeterli hissedirim.	9%	13%	11%	42%	25%	3,58
Yaşadığım teknik problemleri kendi başıma çözebilirim.	10%	19%	16%	38%	17%	3,32
Üniversite ihtiyaç duyduğum teknik desteği sağlar.	13%	14%	25%	34%	13%	3,20
ÖYS ile ilgili her türlü bilgiye üniversite sayfasından ulaşabilirim.	7%	10%	27%	44%	11%	3,43
Süreç içerisinde internetle ilgili bağlantı sorunları yaşanabilir.	4%	8%	14%	37%	37%	3,94

Kullandığım donanımın teknik özellikleri ile ilgili sorunlar yaşıyorum.	5%	25%	19%	31%	21%	3,39
Kamera, mikrofon vb. donanımların eksikliğini hissedirim.	8%	31%	17%	25%	18%	3,13
Ders kapsamında kullanılan lisanslı yazılımlara kolayca ulaşabilirim.	9%	14%	30%	40%	7%	3,20

Tablo 17'ye göre öğrenciler kriz dönemlerinde kullanılan ÖYS'lerle ilgili uygun bir ders ortamı sağladıkları ($\bar{x}=3,03$), kolay kullanılabildikleri ($\bar{x}=3,28$), ÖYS ile ilgili her türlü bilgiye üniversite sayfasından ulaşılabilirdiği ($\bar{x}=3,43$) ve kullanım öncesinde eğitim almaları gerektiği ($\bar{x}=2,96$) noktalarında kararsız kalmışlardır. Öğrenciler teknolojik araçların kullanımına yönelik kendilerini yeterli hissetme noktasında ($\bar{x}=3,58$) yine kararsıza yakın görüş belirtmişlerdir.

Bu süreçte öğrenciler internetle ilgili bağlantı sorunları yaşadıklarını ($\bar{x}=3,94$) ifade etmişlerdir. Donanımsal aksaklıkların yaşanması ($\bar{x}=3,39$) durumuyla ilgili olarak ise kararsız kalmışlardır. Ayrıca donanım eksikliği hissetme ($\bar{x}=3,13$) ve lisanslı yazılıma kolayca erişebilme ($\bar{x}=3,20$) noktasında da öğrenciler kararsız görüş bildirmişlerdir. Yaşadıkları teknik sorunları kendi başlarına çözebilmeye ($\bar{x}=3,32$) ve üniversitelerin gerekli teknik desteği sağlaması ($\bar{x}=3,20$) maddeleri ise öğrencilerin kararsız kaldıkları diğer noktalar olmuştur.

AUÖ'in niteliğine ilişkin bulgular

Kriz dönemlerinde gerçekleştirilen AUÖ uygulamalarının niteliğine ilişkin öğrenci görüşleri ve anket sonuçları bu bölümde verilmiştir.

Görüşme formlarından elde edilen verilerin analizi

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerde öğrencilere AUÖ'in niteliğine yönelik sorular yöneltilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak AUÖ sürecinde kendilerine sunulan içerik ve materyal türlerine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18.

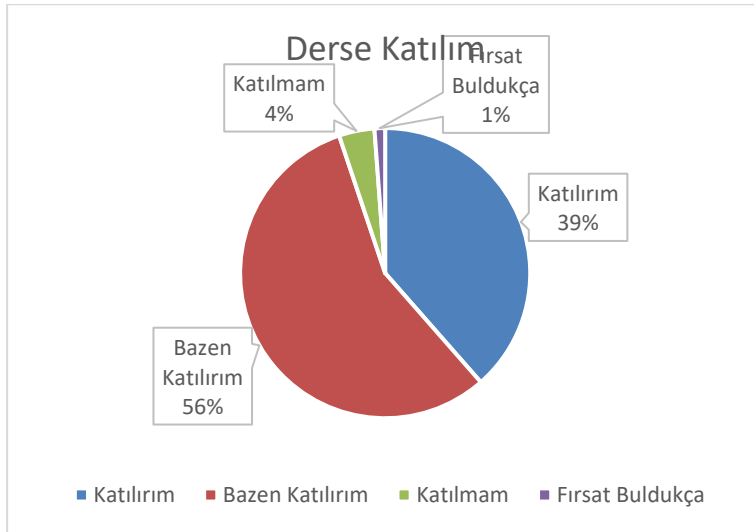
Kullanılan içerik ve materyal türleri

Kategori	Kod	Frekans (n)
Yazılı	Kitap, Ders Notu (PDF, MS Word vb.)	9
	Slayt	8
Görsel ve İşitsel	Video	7
	Ekran paylaşımı	7
	Animasyon	2

Tablo 18'e göre öğrencilere sunulan içerik ve materyaller kapsamında beş kod ve iki kategori elde edilmiştir. Bu süreçte öğrencilere yönelik yazılı materyaller ile görsel ve işitsel materyaller

sunulmuştur. En çok kullanılan materyaller Kitap-Ders Notu (PDF, MS Word vb.) (n=9), slaytlar (n=8), videolar (n=7) ve ekran paylaşımı (n=6) olmuştur. Görüşmenin devamında öğrencilere kriz dönemlerinde gerçekleştirilen canlı derslere katılımları sorulmuştur. Elde edilen bulgular Şekil 5'de verilmiştir.

Şekil 5. Öğrencilerin canlı derslere katılım durumları

Şekil 5 incelendiğinde öğrencilerin %56'sı canlı derslere bazen, %39'u ise sürekli katılmaktadır. Yine öğrencilerin %4' ü hiçbir zaman %1'i ise fırsat buldukça derslere katılmaktadır. Sonrasında öğrencilere kriz dönemlerinde gerçekleştirilen canlı derslere yönelik görüşleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19.

Canlı derslere yönelik öğrenci görüşleri

Tema	Kategori	Kod	Frekans (n)
Olumsuz	İletişim Yöntemi	Etkileşim eksikliği	7
		Motivasyon eksikliği	6
	Yöntemsel Olumsuzluklar	Sınıf ortamındaki gibi anlayamama	8
		Çoğunlukla düz anlatım yönteminin kullanımı	5
		Ders süresi ve sayısının fazla olması	5
	Teknik Aksaklıklar	İnternet kesintisi	6
		İnternet kota problemi	5
		Ses kesintileri	4
	Sağlık Sorunları	Donanım eksikliği	2
		Ekran bağımlılığı	5
Olumlu	Devamlılık	Fiziksel ağrılar	3
		Eğitimin devamlılığı	5
		Hasta olmadan ders yapma	5

Esneklik	Evden derse katılabilme	5
	Zamandan Tasarruf	3
	Düşük Maliyet	3

Tablo 19 incelendiğinde canlı derslere yönelik öğrenci görüşleri kapsamında iki tema altında toplamda altı kategori ve 16 kodun elde edildiği görülmektedir. İletişim yöntemi, yöntemsel olumsuzluklar, teknik aksaklıklar ve sağlık sorunları olumsuz görüşlerin temel nedenleri arasındadır. Öğrenciler canlı derslerle ilgili olarak sınıf ortamındaki gibi anlayamadıklarını (n=8) ifade etmişlerdir. Yine canlı derslere yönelik öğrenciler etkileşim (n=7) ve motivasyon eksikliği (n=6) yaşamaktadırlar. İnternetle ilgili kesintiler ve (n=6) ve yetersiz kota (n=5) durumları olumsuz görüşlerin nedenleri arasında ifade edilmiştir. Ayrıca akademisyenlerin sürekli düz anlatım yöntemini tercih etmeleri (n=5) kriz dönemlerinde gerçekleştirilen canlı derslere yönelik öğrencilerin olumsuz görüşlere sahip olmalarına neden olmuştur.

Öğrenciler hasta olmadan ders yapmaları (n=5), derslerin devam etmesi (n=5) ve evden derse katılabilme (n=5) nedenlerinden dolayı bu süreçte gerçekleştirilen canlı dersleri olumlu değerlendirmektedirler. Yine zaman (n=3) ve para tasarrufu (n=3) noktasında bu olumlu görüşleri devam ettirmektedirler. Görüşmelerde öğrencilere söz konusu süreçlerde hangi tür ölçme değerlendirme yöntemlerine tabi tutuldukları öğrencilere sorulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20.

Kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemleri

Kategori	Kod	Frekans (n)
Alternatif Yöntemler	Uygulama Ödevi	5
	Derse Katılım	5
	Öğrenci ürün dosyası	1
Geleneksel Yöntemler	Online test	8
	Açık uçlu sınavlar	4
	Kısa Mülakat	2

Tablo 20'ye göre kriz dönemlerinde alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerine oranla geleneksel ölçme değerlendirme yöntemleri biraz daha fazla tercih edilmiştir. Öğrencilere bu süreçte daha çok online testler (n=8), uygulama ödevleri (n=5) ile öğrencilerin derslere katılımı (n=5) üzerinden not verilmiştir. Pandemi ve deprem gibi kriz dönemlerinde öğrencilerin yüz yüze gerçekleştirilemeyen staj uygulamalarına yönelik öğrenci görüşleri Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21.

Yapılamayan staj uygulamasına yönelik öğrenci görüşleri

Kod	Frekans (n)
Proje ödevleri staj etkili olmamaktadır.	6
Gerçek iş ortamına girmek konusunda kendimi yetersiz hissediyorum.	4
Hastalığın yayılmaması ve hasta olmamak için proje ödevlerini mantıklı buluyorum.	3
İş hayatına başladıktan kısa bir süre sonra bu eksikliği giderebileceğimi düşünüyorum.	3
Bu durum kendime olan güvenimi olumsuz etkiledi.	3
Gerçek iş ortamına girmek konusunda kaygılıyım.	2
Kriz sonrası notlandırma olmadan staj eğitimi telafi edilmeli.	2
Staj uygulamalarının faydalı olmadığını düşündüğüm için proje ödevleri daha faydalıdır.	1

Tablo 21'e göre söz konusu dönemlerde yüz yüze sınav imkânı bulamayan öğrencilerin yarısından fazlası staj kapsamında verilen proje ödevlerini staj kadar etkili (n=6) bulmamaktadır. Bu durum yine birçok öğrenciyi gerçek iş ortamlarına girmek noktasında yetersiz (n=4) hissettirmektedir. Bazı öğrenciler ise proje ödevlerinin hastalığın yayılmasını engelleyeceği (n=3) ve mevcut staj uygulamalarının faydalı olmadığını (n=1) düşündükleri için daha mantıklı değerlendirmektedirler. Ayrıca gerçek iş ortamında bu eksikliklerin kısa sürede giderilebileceğini (n=3) ya da süreç sonrasında not verilmeksizin staj uygulamalarının yüz yüze telafi edilebileceğini (n=2) düşünen öğrencilerde bulunmaktadır.

Anket formlarından elde edilen verilerin analizi

Öğrencilerle gerçekleştirilen anket çalışması kapsamında, AUÖ uygulamalarının niteliğinin belirlenmesine ilişkin yönelik sorulara yer verilmiştir. Öğrencilerin bu sorulara verdiği cevaplara ait yüzdelik değerler ile madde ortalamaları Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22.

Uzaktan eğitimin niteliğine ilişkin anket maddelerine verilen cevaplar (Öğrenci)

Madde	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	Ort.
Canlı dersler verimlidir.	26%	19%	19%	16%	20%	2,84
Canlı ders süreleri yeterlidir.	13%	12%	14%	39%	22%	3,43
Canlı derslere görüntülü ve sesli katılım noktasında sorunlar yaşarım.	9%	27%	19%	23%	22%	3,20
Canlı derslerde odaklanma problemi yaşarım.	15%	10%	15%	25%	34%	3,53
Canlı derslerin tekrar izlenebilmesi faydalı olur.	7%	5%	9%	35%	44%	4,06
Yüz yüze staj imkanının olmadığı durumlarda öğrencilere verilen proje ödevleri mesleki yeterlilikleri kazandırabilecek yeterliliktedir.	24%	13%	32%	19%	12%	2,83
Verilen proje ödevleri yüz yüze gerçekleştirilen staj uygulamaları kadar verimlidir.	24%	21%	30%	14%	11%	2,69

Ders içeriklerine dijital erişim sayesinde daha fazla erişebildim.	16%	8%	25%	37%	14%	3,25
Sunulan öğretimsel materyallerdeki çoklu ortam öğeleri (grafik, metin, animasyonlar, video vb.) konuya uygun olarak hazırlanmıştır.	11%	6%	25%	40%	18%	3,47
Kullanılan içeriklerin kapsamı öğrenmeyi sağlayacak yeterliliktedir.	13%	13%	28%	32%	13%	3,19
Sunulan içerikler güncel ve yeterliydi.	11%	12%	26%	34%	16%	3,31
Uzaktan eğitim uygulamalı dersler için uygundur.	109%	67%	70%	39%	36%	2,46
Çevrimiçi ölçme değerlendirme faaliyetleri amacına uygun şekilde gerçekleştirilir.	42%	30%	94%	112%	42%	3,25
Çevrimiçi olarak yapılan sınavların güvenilirliği yüksektir.	61%	27%	82%	88%	64%	3,21
Ölçme değerlendirme faaliyetlerinde ödevlerin kullanılmasını tercih ederim.	30%	24%	100%	118%	48%	3,41
Ödevleri yapabilecek imkânlarla sahibim.	48%	48%	82%	97%	45%	3,13

Tablo 22'ye göre öğrencileri canlı derslerin verimli olduğu noktasında ($\bar{x}=2,84$) kararsız görüş bildirmişlerdir. Bu kararsızlık canlı derslerin süresi ($\bar{x}=3,43$) ve derslerde teknik aksaklık yaşama ($\bar{x}=3,20$) anlamında devam etmektedir. Canlı derslerin tekrar izlenebilmesi ($\bar{x}=4,06$) ve odaklanma problemi yaşamadıkları noktasında ($\bar{x}=3,53$) olumlu görüş bildirmişlerdir. Staj uygulamalarının yerine verilen proje ödevleri ile ilgili mesleki yeterlilikleri kazandırmaktan uzak olduğu ($\bar{x}=2,83$) ve etkili olmadığı yönündeki ($\bar{x}=2,69$) görüşleri olumsuz ile kararsız arasında değerlendirilebilir.

Sunulan materyal ve içeriklerle ilgili olarak ise dijital içeriklere daha fazla erişim sağlama ($\bar{x}=3,25$), materyallerdeki çoklu ortam öğelerinin konuya uygun olması ($\bar{x}=3,25$), içeriklerin kapsamlarının öğrenmeyi sağlayacak yeterlilikte olması ($\bar{x}=3,19$) ile içeriklerin güncel ve yeterli olması ($\bar{x}=3,41$) noktasında kararsız öğrenciler görüş belirtmişlerdir. Öğrenciler uzaktan eğitimin uygulamalı dersler için uygun olduğu düşüncesine katılmamaktadırlar ($\bar{x}=2,46$). Ölçme değerlendirmeye yönelik maçına uygun gerçekleştirilme ($\bar{x}=3,25$), güvenilirliğinin yüksek olması ($\bar{x}=3,21$) ve sınavların yerine ödevlerin kullanılması gerektiği ($\bar{x}=3,41$) ve ödevleri yapma imkanlarının olduğu ($\bar{x}=3,13$) ile de öğrenciler kararsız görüş bildirmişlerdir.

Benzer kriz dönemlerine yönelik öneriler ile ilgili bulgular

Kriz dönemlerinde gerçekleştirilen AUÖ uygulamaların genel bir değerlendirmenin yapılması ve benzer kriz dönemlerine yönelik önerilerin belirlenmesi kapsamında elde edilen öğrenci görüşleri ve anket sonuçları bu bölümde verilmiştir.

Görüşme formlarından elde edilen verilerin analizi

Çalışmanın devamında öğrencilerden AUÖ sürecinin genel bir değerlendirmesini yapmaları istenmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilen görüşmelerde elde edilen bulgular Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23.

Acil uzaktan eğitimin değerlendirilmesine ilişkin öğrenci görüşleri

Kategori	Kod	Frekans (n)
Olumlu	Başarılı	3
	Mevcut duruma göre başarılı	1
	Kriz sonrasında da uzaktan eğitime yer verilmeli	1
Olumsuz	En kısa sürede yüz yüze eğitime dönülmeli	4
	Başarısız	2
	Faydalı değil	2

Tablo 23'e göre kriz dönemlerinde gerçekleştirilen AUÖ faaliyetlerine yönelik öğrenciler farklı görüşlere sahiptir. Öğrencilerin bir kısmı süreci olumlu değerlendirmiş ve süreçle ilgili olarak başarılı (n=3), mevcut duruma göre başarılı (n=1) ve kriz sonrası süreçte de uzaktan eğitim faaliyetlerine yer verilmelidir (n=1) şeklinde ifadeler kullanmışlardır. Olumsuz görüşe sahip diğer öğrenciler ise en kısa sürede yüz yüze eğitime dönülmeli (n=4), başarısız (n=2) ve faydalı değil (n=2) ifadelerini kullanmışlardır. Benzer kriz dönemlerine yönelik öğrenciler tarafından getirilen öneriler Tablo 24'de sunulmuştur.

Tablo 24.

Benzer kriz dönemlerine yönelik öğrenci önerileri

Kategori	Kod	Frekans (n)
Fırsat eşitliği	İnternet desteği	8
	Farklı tür kaynak desteği	5
	Donanım desteği	4
İyileştirme	Altyapı iyileştirme	7
	Teknik destek birimi	4
	Lisanslı yazılım	2
Canlı Ders	Derslerde düz anlatım dışında farklı yöntemlerin kullanılması	5
	Derse katılmayan öğrencilere yönelik soru-cevap etkinliklerinin düzenlenmesi	5
	Ders planlamaları öğrencilerin daha yoğun katılabileceği saatler dikkate alınarak yapılmalıdır.	4
	Katılımcıların kamera açması sağlanmalıdır.	2
	Ders süre ve saatlerinin azaltılması	2
Ölçme Değerlendirme	Sınıf geçmenin daha hakkaniyetli hale getirilmesi	6
	Derse katılmayan öğrenciler için derse katılım yerine farklı değerlendirme yöntemlerinin kullanılması	3
	Sınav yapmak yerine ödev verilmeli	3
Staj	Gün sayısının azaltılması şartı gibi esnekliklerle yüz yüze staj olanağı olan öğrencilere izin verilmeli.	4
	Staj uygulamaları kriz sonrası süreçte telafi edilecek şekilde ertelenmelidir.	2

Tablo 24 incelendiğinde benzer kriz dönemlerine yönelik öğrenci önerileri kapsamında beş kategori ve 16 kod elde edilmiştir. Öğrenciler akademisyenlerle benzer şekilde fırsat eşitsizliğinin sağlanması, mevcut sistemin iyileştirilmesi, canlı dersler, ölçme değerlendirme ve staj konularında önerilerde bulunmuşlardır. Öğrenciler tarafından en çok vurgulanan öneriler internet desteği (n=8), altyapı iyileştirmesi (n=7) ve sınıf geçmenin hakkaniyetli şekilde gerçekleştirilmesi şeklinde olmuştur.

Anket formlarından elde edilen verilerin analizi

Öğrencilerle gerçekleştirilen anket çalışması kapsamında, AUÖ dönemlerinin genel olarak değerlendirilmesine yönelik sorulara yer verilmiştir. Öğrencilerin bu sorulara verdiği cevaplara ait yüzdelik değerler ve madde ortalamaları Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25.

Acil uzaktan eğitimin değerlendirilmesine ilişkin anket maddelerine verilen cevaplar (Öğrenci)

Madde	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	Ort.
Uzaktan eğitim öğrenme motivasyonunu artırır.	35%	15%	19%	18%	13%	2,59
Uzaktan eğitim yararlıdır.	35%	13%	16%	22%	14%	2,67
Uzaktan eğitim yüz yüze eğitim kadar etkilidir.	39%	13%	17%	17%	14%	2,55
Kriz dönemi sonrası da uzaktan eğitim faaliyetleri devam ettirilmelidir.	34%	8%	17%	25%	16%	2,80

Tablo 25'e göre öğrenciler uzaktan eğitimin motivasyonlarını arttırdığı ($x=2,56$), yararlı olduğu ($x=2,67$), etkili olduğu ($x=2,55$) ve kriz dönemi sonrası uzaktan eğitimin devam ettirilmesi ($x=2,80$) noktasında kararsız kalmışlardır. Bununla birlikte madde ortalamaları daha detaylı incelendiğinde ortalamaların katılmıyorum cevabına çok yakın olduğu görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmada pandemi dönemi gerçekleştirilen acil uzaktan eğitim faaliyetlerinin değerlendirilerek benzer kriz dönemlerine yönelik mesleki eğitim çerçevesinin oluşturulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda meslek yüksekokulunda görev yapan akademisyenler ve öğrencilere yönelik anketler uygulanarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında akademisyen ve öğrenciler benzer kriz dönemlerine yönelik başta internet altyapısı olmak üzere mevcut altyapının iyileştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yine özellikle öğrencilere yönelik olarak var olan dijital uçurumun ortadan kaldırılmasına yönelik donanım ve internet desteği verilmesi talep edilmiştir. Hüsnüoğlu ve Öztürk'e (2017) göre dijital bölünme nedenleri arasında kişi ya da ülkelerin sosyo-ekonomik düzeyleri ya da telekomünikasyon sektöründeki rekabetin az olması dijital eşitsizliğe neden olan kavramlar arasında yer almaktadır. Her iki durumda böyle bir sonucun elde edilmesinde etkili olmuş olabilir. Bununla birlikte altyapı kaynaklı aksaklıklar ile özellikle donanım ve internet erişiminin sınırlı olması durumları Afşar ve Büyükdoğan (2020), Karahan vd. (2020), Kürtüncü ve Kurt, (2020) ve Sahu (2020) tarafından yapılan çalışmalarda da vurgulanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre acil uzaktan öğretim süreçlerinde gerçekleştirilecek olan canlı derslere yönelik hem akademisyenler hem de öğrenciler birtakım düzenlemelerin yapılmasını önermektedirler. Canlı derslerin süre ve sayısının düzenlenmesi, devam zorunluluğunun aranması gibi yapılacak düzenlemelerin temel amacı ise öğrencilerin derse katılımlarının artırılması yoluyla derslerin niteliğinin artırılmasıdır. Senkron şekilde gerçekleştirilen uzaktan eğitim derslerinde öğrenciler soru sorabilir, birbirleri ile tartışabilirler (Toker Gökçe, 2008). Bu durum ise geleneksel sınıf eğitimlerinin vazgeçilemez tartışma havasını uzaktan eğitim ortamına aktararak sınıf içi etkileşim artmasına ve eğitim çıktılarının iyileşmesine neden olmaktadır (Demirkan vd., 2016; Vicari & Silveira, 2006). Katılımcılar bu nedenden dolayı bu tür taleplerde bulunmuş olabilirler. Tekedere vd. (2022) ile Canpolat ve Yıldırım (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda da canlı derse yönelik benzer aksaklıkları tespit edilmiş ve bu aksaklıkların giderilmesine yönelik benzer önerilerde bulunulmuştur.

Yine çalışma kapsamında elde edilen diğer bulgulara göre acil uzaktan öğretim sürecinde akademisyenler tarafından hazırlanan sunumlar ve akran paylaşımları sıklıkla ders materyali olarak kullanılırken canlı derslerde çoğunlukla düz anlatım yönteminin tercih edilmesi öğrenciler tarafından olumsuz karşılanmaktadır. Bu kapsamda özellikle meslek yüksek okullarında bu süreçte sanal ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojilerin entegre edildiği derslerin planlanması öğrenciler tarafından önerilmektedir. Özellikle akademisyenlerin uzaktan eğitimde ders tasarımı (Ünal & Bulunuz, 2020) ve teknoloji kullanımı noktasında yeteri kadar bilgilerinin olmaması (Bakioğlu & Çevik, 2020) bu tercihlerinin nedenlerinden bir olabilir. Bakioğlu ve Çevik (2020) ile Uyar (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda da benzer yöntem ve materyallerin tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca Akpınar vd. (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada uzaktan eğitim derslerine teknoloji entegrasyonu noktasında benzer önerilerde bulunulmuştur.

Çalışma kapsamında elde edilen bir diğer bulgu ise acil uzaktan öğretim süreçlerinde ölçme değerlendirme faaliyetlerinin alternatif araçlarla amacına uygun olarak gerçekleştirilmesi gerektiğidir. Özellikle öğrenciler sınıf geçmenin hakkaniyet esaslı gerçekleştirilmesini beklemektedir. Bu bulguların elde edilmesinde uzaktan eğitim kapsamında sınav güvenliğinin sağlanamadığı gerçeği rol almış olabilir. Örneğin Aksoy vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öğrenciler sınav güvenliğini 'hırsızlık' metaforu ile tanımlamışlardır. Bozkurt (2020) ile Hangül ve Çeziktürk (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda ölçme değerlendirme sürecine yönelik bu çalışmayla benzer önerilerde bulunulmuştur.

Son olarak çalışma kapsamında elde edilen bulgulara göre akademisyen ve öğrenciler tarafından gerçekleştirilemeyen staj uygulamalarına yönelik daha sonraki süreçlerde telafi edilmesi, bir ders kapsamında haftalık görevlerle sürdürülmesi gibi daha etkili çözümler önerilmektedir. Önerilen çözümler içerisinde en dikkat çeken önerisi ise bilimsel proje sayılarının artırılarak staj yapamayan öğrencilerin bu projelerde görev almalarının sağlanması gerektiğidir. Özellikle kriz dönemlerinde yapılamayan uygulama eğitimleri için farklı yaklaşım ve stratejilere ihtiyaç olduğu bilinmektedir (Di Pietro vd., 2020; Flores & Gago, 2020). Literatürde bu tür uygulamaların sonraki dönemlerde telafi edilmesi (Yılmaz vd., 2021), koruyucu önlemler alınarak gerçekleştirilmesi (Kürtüncü & Kurt, 2020) ya da çevrimiçi oturumlarla gerçekleştirilmesi (Polat & Eroğlu, 2021) gibi benzer öneriler mevcuttur.

Sonuç olarak meslek yüksekokullarında gerçekleştirilen acil uzaktan öğretim faaliyetlerine yönelik akademisyen ve öğrencilerin birçok konuda benzer düşüncelere sahip olduğu görülmektedir. Kayalı, B. ve Irmak, S. (2024). Meslek yüksekokullarında gerçekleştirilen acil uzaktan öğretim faaliyetlerinin değerlendirmesi: sınırlılıklar ve çözüm önerileri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(1), 244-276.*
DOI. 10.51460/baebd.1408763

Kriz dönemlerinde kullanılan teknoloji ve teknik altyapı kapsamında mevcut altyapının iyileştirilmesi ve öğrenciler arasındaki dijital uçurumun en aza indirilmesi katılımcıların en temel önerileri arasında yer almıştır. Süreç içerisinde yaşanan teknik aksaklıkların tekrar yaşanmaması ve öğrencilerin eğitime erişimlerinin artırılması noktasında özellikle canlı derslere daha fazla katılımın sağlanması bu önerilerin temel nedenleri arasındadır.

Acil uzaktan eğitimin niteliğine ilişkin akademisyenler canlı derslere katılımın artırılmasını amaçlayan birtakım düzenlemelerin gerçekleştirilmesini önermektedirler. Öğrenciler açısından değerlendirildiğinde ise özellikle canlı derslerde sıklıkla kullanılan düz anlatım yöntemi yerine artırılmış ve sanal gerçeklik gibi güncel teknolojilerin daha fazla entegre edildiği dersler planlanması gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca süreç içerisinde gerçekleştirilen ölçme değerlendirme faaliyetlerinin hakkaniyetli sınıf geçmeyi sağlayabilecek nitelikte olması gerektiğine yönelik görüş belirtmişlerdir.

Son olarak yüz yüze gerçekleştirilemeyen staj uygulamalarına ilişkin daha esnek ve faydalı olabilecek düzenlemeler getirilmesi önerilmektedir. Özellikle gerekli önlemlerin alınarak yüz yüze uygulamalara olanak sağlayan hibrit yöntemler, telafi programları, çevrimiçi planlanan haftalık uygulamalar ve proje süreçlerine dahil olan öğrencilerin stajdan muaf olmaları gibi farklı çözümler tartışılmıştır. Ayrıca acil uzaktan öğretim faaliyetlerine yönelik katılımcıların çoğunun olumsuz görüşe sahip olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda gelecekte yapılacak planlamaların uzaktan ve yüz yüze faaliyetlerin birlikte gerçekleştirilmesine olanak veren karma yöntemlere odaklanmasının daha uygun olacağı söylenebilir.

Bundan sonra yaşanabilecek benzer kriz dönemleri göz önünde bulundurularak başta karar alıcılar ve eğitim planlamacıları olmak üzere diğer eğitim paydaşlarına yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Kriz dönemlerinde eğitim faaliyetlerinin sorunsuz sürdürülebileceği uzaktan eğitim alt yapısının oluşturulması,
- Öğrenciler arasındaki dijital uçurumun azaltılmasına yönelik donanım ve internet kotası desteğinin sağlanması,
- Akademisyenlere yönelik uzaktan ders tasarımı ve teknoloji entegrasyonu eğitimlerinin gerçekleştirilmesi,
- Hakkaniyetli sınıf geçmeyi garanti edebilecek alternatif ölçme yöntemleri ve araçlarının kullanılması,
- Canlı derslere katılımı artırılacak düzenlemelerin gerçekleştirilerek hukuki olarak tanımlanması,
- Yüz yüze yapılamayan staj uygulamaları yerine daha esnek ve faydalı olabilecek çözümlerin gündeme alınması önerilerinde bulunulmuştur.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (1), 244-276.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (1), 244-276.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Afşar, B., & Büyükdoğan, B. (2020). Covid-19 pandemisi döneminde İİBF ve SBBF öğrencilerinin uzaktan eğitim hakkındaki değerlendirmeleri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi, (5)*, 158-79.
- Akpınar M., Yılmaz M., & Karakuş S. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin bir inceleme. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(3)*, 1070-1085.
- Aksoy, D. A., Bozkurt, A., & Kurşun, E. (2021). Yükseköğretim öğrencilerinin Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik algıları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF), 5(3)*, 285-308.
- Al-Amin, M., Al Zubayer, A., Deb, B., & Hasan, M. (2021). Status of tertiary level online class in Bangladesh: Students' response on preparedness, participation and classroom activities. *Heliyon, 7*, e05943. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e05943>
- Al Lily, A. E., Ismail, A. F., Abunasser, F. M., & Alqahtani, R. H. A. (2020). Distance education as a response to pandemics: Coronavirus and Arab culture. *Technology in Society, 63*, 101317.
- Ari Yılmaz, D., Karadeniz, P.G., Bayram, A., & Akkin, S.M. (2021). SANKO Üniversitesi Tıp Fakültesinde COVID-19 Pandemi Döneminde Tıp Eğitimi Süreci. *Tıp Eğitimi Dünyası, 20(1)*, 78-82
- Aydın, Ç. G. (2020). *COVID-19 Salgını Süresinde Öğretmenler*. TEDMEM. <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salgini-surecinde-ogretmenler>
- Bakioğlu, B., & Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies, 15(4)*, 109-129.
- Bennett, R., Uink, B., & Cross, S. (2020). Beyond the social: Cumulative implications of COVID-19 for first nations university students in Australia. *Social Sciences & Humanities Open, 2(1)*, 100083.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6(3)*, 112-142.
- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Education in normal, new normal, and next normal: Observations from the past, insights from the present and projections for the future. *Asian Journal of Distance Education, 15(2)*, i-x.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6(2)*, 11-53.
- Canpolat, U., & Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin COVID-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 7(1)*, 74-109.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3. Baskı). Sage.
- Creswell, J. W., Klassen, A. C., Plano Clark, V. L., & Smith, K. C. (2011). Best practices for mixed methods research in the health sciences. Bethesda (Maryland): National Institutes of Health, 2013, 541-545.
- Demirkan, Ö. (2016). Uzaktan eğitim öğrencilerinin dersleri takip etme durumlarının dönem sonu başarılarına etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 20(1)*, 47-75.
- Di Pietro, G., Biagi, F., Costa, P., Karpiński Z., & Mazza, J. (2020). The likely impact of COVID-19 on education: Reflections based on the existing literature and international datasets, EUR 30275 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Flores, M. A., & Gago, M. (2020). Teacher education in times of COVID-19 pandemic in Portugal: National, institutional and pedagogical responses. *Journal of Education for Teaching, 46(4)*, 507-516
- Han, Q., Zheng, B., Cristea, M., Agostini, M., Bélanger, J. J., Gützkow, B., ... & PsyCorona Collaboration. (2021). Trust in government regarding COVID-19 and its associations with preventive health behaviour and prosocial behaviour during the pandemic: A cross-sectional and longitudinal study. *Psychological Medicine, 1-11*.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (1), 244-276.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (1), 244-276.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Hangül, T., & Çeziktürk, Ö. (2022). Yükseköğretim perspektifinden covid-19 pandemi sürecinde matematik eğitimi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(4), 1522-1545. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2022.22.74506971617>
- Hodges, C., Moore, S., Locke, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *EDUCAUSE Review*, 3.
- Holmberg, B. (2005). *Theory and practice of distance education*. Routledge.
- Hüsnüoğlu, N., & Öztürk, L. (2017). Dijital bölünme: Nedenleri ve türleri. *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(5), 6-21.
- ILO (2020). ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Fourth edition, Updated estimates and analysis. https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/impacts-and-responses/WCMS_745963/lang--en/index.htm
- Impey, C. (2020). *Coronavirus: Social distancing is delaying vital scientific research. the conversation*. Conversation. <https://theconversation.com/coronavirus-social-distancing-is-delaying-vital-scientific-research-133689>
- Karahan, E., Bozan, M. A., & Akçay, A. O. (2020). Sınıf öğretmenliği lisans öğrencilerinin pandemi sürecindeki çevrim içi öğrenme deneyimlerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (17. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Kürtüncü, M., & Kurt A. Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Lie, A., Tamah, S. M., & Gozali, I. (2022). The impact of a teacher professional education program on english language use. *TESL-EJ*, 25(4).
- Mandviwalla, M., Dignan, L., Desai, D., Kearns, C., Descano, L., & Sankaran, R. (2020). The industry perspective on covid-19.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Nobel Yayın Dağıtım.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2020). *Bakan Selçuk, koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı*. <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr> Erişim tarihi 15/06/2022.
- Mills, G. E., & Gay, L. R. (2016). *Educational research: competencies for analysis and applications*. (11th ed.). Pearson Education.
- Munyi, F. W., Okinda, R., & Wambua, F. (2021). E-learning adoption model in TVET institutions in Kenya during and post covid-19. *International Journal of Applied Computer Science (IJACS)*, 6(4), 1-10.
- Polat, C., & Eroğlu, E.B. (2021). Covid-19 pandemi döneminde Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü çevrimiçi staj programının değerlendirilmesi. *Bilgi Dünyası*, 22(2), 213-249.
- Sahu, P. (2020). Closure of universities due to coronavirus disease 2019 (COVID-19): Impact on education and mental health of students and academic staff. *Cureus*, 2019(4), 4-9. <http://doi.org/10.7759/cureus.7541>
- Samson. P. (2020). *The coronavirus and class broadcasts*. Educause Review Magazine. <https://er.educause.edu/blogs/2020/3/the-coronavirus-and-class-broadcasts>
- Schleicher, A. (2020). *The impact of covid-19 on education: Insights from "Education at a Glance 2020"*. OECD Publishing.
- Sufian, A., Ghosh, A., Sadiq, A. S., & Smarandache, F. (2020). A survey on deep transfer learning to edge computing for mitigating the COVID-19 pandemic. *Journal of Systems Architecture*, 108, 101830.
- Syauqi, K., Munadi, S., & Triyono, M. B. (2020). Students' perceptions toward vocational education on online learning during the covid-19 pandemic. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 9(4), 881-886.
- Tekedere, H., Şahin, S., & Göker, H. (2022). Covid-19 sürecinde yükseköğretimde çevrimiçi uzaktan eğitim öğrenci deneyimlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(1), 123-166.

Kayalı, B. ve Irmak, S. (2024). Meslek yüksekokullarında gerçekleştirilen acil uzaktan öğretim faaliyetlerinin değerlendirmesi: sınırlılıklar ve çözüm önerileri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 244-276.
DOI. 10.51460/baebd.1408763

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (1), 244-276.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (1), 244-276.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Toker Gökçe, A. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 11, 1-12.*
- Tuncer, M., & Tanaş, R. (2019). Mesleki eğitim sorunsalının meslek yüksekokulları bağlamında öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi, 8(15), 76-88.*
- UNESCO (2020b). *Teacher task force calls to support 63 million teachers touched by the COVID-19 crisis.* UNESCO. <https://en.unesco.org/news/teacher-taskforce-calls-support-63-million-teachers-touched-covid-19-crisis>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2020a). COVID-19 educational disruption and response. UNESCO. <https://www.unesco.org/en/articles/covid-19-educational-disruption-and-response>
- Uyar, E. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Kapadokya Eğitim Dergisi, 1(2).*
- Ünal, M., & Bulunuz, N. (2020). Covid-19 salgını dönemi uzaktan eğitim çalışmaları ve sonraki süreçle ilgili fen bilimleri öğretmenlerinin görüş ve önerileri. *Milli Eğitim Dergisi, 49(1), 343-369.*
- Vegas, E. (2020). *School closures, government responses, and learning inequality around the world during COVID-19.* The Brookings Institution. <https://www.brookings.edu/research/school-closures-government-responses-and-learning-inequality-around-the-world-during-covid-19>
- Vicari, R., & Silveira, R.A. (2006). *Distance Education and Lifelong Learning.* https://www.researchgate.net/publication/46298677_Distance_Education_and_Lifelong_Learning
- Viner, R. M., Russell, S. J., Croker, H., Packer, J., Ward, J., Stansfield, C., ... & Booy, R. (2020). School closure and management practices during coronavirus outbreaks including COVID-19: A rapid systematic review. *The Lancet Child & Adolescent Health, 4(5), 397-404.*
- Yavuz, M., Kayalı, B., Balat, Ş., & Karaman, S. (2020). Salgın sürecinde Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının acil uzaktan öğretim uygulamalarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, 49(1), 129-154.*
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Seçkin.